

Verslag winterbijeenkomst Nederlandse Sieralgenwerkgroep

9 maart 2024, Zanderij Crailo

Aanwezig: Wim van der Broeke, Peter Coesel, Thijs de la Court, Lex Dop, Ellie Fluitsma, Ton Joosten, Frans Kouwets, Wendy Langemaat, Sylvia van Leeuwen, Wil Leurs, Koos Meesters, Ben de Nijs, Cees van Roozendaal, Michiel Schreijer, Eveline Stegeman, Bart van Tooren en Marien van Westen.

Afgezegd: Ronald Bijkerk, Ina Bultstra, Marjolein Hoyer, Matthijs Koek, Maarten Mandos en Leo Vaes

Opening Marien

- **Marien bedankt Peter** voor het alle jaren notuleren, op vorig jaar na ook altijd in combinatie met voorzitterschap. Vanaf dit jaar zal Bart notuleren.
- **Overlijden Kees en Alfred.** Peter memoreert dat er veel belangstelling was vanuit de sieralgenwerkgroep bij de uitvaart van Alfred en eerder ook bij Kees, fijn.
- Website van Alfred blijft in stand, maar zonder wijzigingen door te voeren, gezien de ingewikkelde opbouw van de site. Voorlopig houdt een nicht van Alfred de link in stand. Marien heeft alle data van de website, dus in geval van nood kan het ook op een nieuwe website gezet worden. Marien heeft ook alle sieralgegevens van Alfred. Ook van wat hij samen met Robin Matthews heeft gedaan.
- **Matthijs Koek nu webmaster.** Heeft veel opgepakt. Heeft recent een beroerte gehad maar lijkt er goed van af te komen. De maandag van maart staat weer gewoon op de site. Marien kan ook bij de site. Cees wil eventueel wel reserve webmaster zijn. Marien zal ook met Matthijs opnemen dat de contactgegevens met de provider ook bij hem of bij Cees terecht komen. Matthijs: sterkte!
- **Heuglijk nieuws:** flora van Peter en Koos is er. Peter memoreert goede samenwerking met Koos. Het was erg veel werk, gezien alle door te voeren wijzigingen, en vooral gezien alle extra soorten, overgang van variëteiten naar soorten etc. Taxonomisch blijft het soms een subjectieve zaak.
- **EBEO2.0.** Aquatische kwaliteitsbeoordelingssystemen op de schop, uitvloeisel was een gewenste nieuwe TWN-lijst om sieralgen in de nieuwe beoordelingssystemen op te kunnen nemen. Dat is door een werkgroepje inmiddels uitgevoerd. We gaan komende winter een poging doen ook een nieuwe Rode Lijst op te stellen.
- **Buitenlandexcursie.** 10 mensen hebben gereageerd. Uiteindelijk 5 belangstellenden plus organisatoren Frans en Wil. Het Murnauer moor bij Munchen komt ook naar voren als optie, niet ver van de Schwemm. Outer Hebriden blijft ook aantrekkelijk klinken maar de bereikbaarheid is wat moeizaam en ook duur. Frans en Wil bezinnen zich nog, waarschijnlijk wordt het doorgeschoven naar 2025.
- **Excursie dit jaar.** Drenthe, Wisselse Veen en Staverden worden genoemd. Bart zal poging doen Wisselse veen of Staverden te regelen, uitwijkmogelijkheid is Drenthe, bijv. Eexterveld. Het zal wel eind augustus worden.
- **Maandagserie.** Peter wil graag meer foto's. Als je mooie foto's hebt van nog niet behandelde soorten dan graag een berichtje naar Peter.
- **Centrale database** is er nu niet. Er wordt een pleidooi gedaan alles in te leveren bij Waarneming.nl, dan ontstaat er vanzelf een soort centrale database (met alle beperkingen vandien ten aanzien van betrouwbaarheid opgaven). Wil is nu validator. Indienen van complete lijsten of nog meer kan bij David Tempelman of beheerder of Hisko de Vries.
- **Desmidiologische Mededelingen.** Het aanbod aan kopij is momenteel voldoende maar verschuift steeds meer naar internationale bijdragen, veelal over nieuwe of uiterst zeldzame soorten. De redactie ziet graag meer bijdragen van de leden van onze werkgroep over Nederlandse onderwerpen.
- Peter geeft aan activiteiten op het lab af te bouwen en in dat kader overdrukjes op te ruimen. Voor zover bekend zit alles wel in database Marien. Peter zit nog wat in zijn maag met een grote collectie oude overdrukken van Heimans. Zoekt hier nog een bestemming voor. Marien ligt iets achter met digitaliseren van overdrukken. Raadt iedereen aan om regelmatig te synchroniseren met de collectie van Marien.

Activiteiten van leden

Elly Fluitsma: heeft door omstandigheden weinig kunnen doen (maar heeft vandaag wel weer perfect de organisatie rond opening/ sluiting alsmede van de koffie en thee op zich genomen waarvoor veel dank!).

Bart van Tooren: heeft op verzoek van het Limburgs landschap een uitgebreide inventarisatie uitgevoerd van Sarsveld en de Banen en aanpalende vennen. Weinig veranderingen ten opzichte van bezoek van de werkgroep in 2017. De Schoorkuilen (2 vennen) zitten vol met watercrassula maar dit lijkt voor de sialgen zelfs wel gunstig, met o.a. veel *Staurastrum bibrachiatum*. De Roeventerpeel behoorde ook tot het onderzoek. Hier is natuurontwikkeling geweest. Ziet er veelbelovend uit, o.a. veel *Heimansia pusilla*. Een verslag over inventarisatie van Bonaire en Curacao komt hopelijk in juni in DM.

Koos Meesters: heeft al een paar drukfoutjes gevonden in de nieuweflora. Hij zal voor DM nog een bijdrage schrijven over de sialgen in de plasjes achter de infoschuur waar we vandaag zijn.

Lex Dop: is net begonnen met sialgen, feitelijk zijn ze voor hem nog bijvangst bij andere algen. In de Wimmerduinen trof hij op gladde noordhellingen *Mesotaenium macrococcum* aan.

Michiel Schreijer: 1x per maand bemonstering Zwanewaterduinen, In de grote wateren in het najaar 2022 *Staurastrum pingue* en andere soorten van voedselrijke milieus. Vorig jaar is hij begonnen met droogvallende duinvalleien te bemonsteren. Leverde direct heel interessante soorten op, waaronder *Cosmarium inconspicuum*, *C. quasillus* en *Staurastrum groenbladii*.

Thijs de la Court: doet onderzoek in Gorsselse heide, kijkt naar de samenstelling van de sialgen van de vennen in relatie tot problemen van de beheerder (stikstof, verdroging, klimaatverandering). Het gaat om heel diverse vennetjes, deels zelfs met (kalkrijke) kwel. Wil nu ook naar seizoensvariabiliteit gaan kijken. In het voorjaar tot juni zijn het soortenrijke rijke monsters. Venetjes storten eind juli/augustus in. Hoe doe je daar reproduceerbaar en methodisch correct onderzoek terwijl de waterstand in de vennen extreem variabel is ('s winters heel nat, 's zomers bijna droog)? Komt artikeltje over voor DM. Probeert in het onderzoek ook Diatomeeën en sialgen te vergelijken.

Marien van Westen, deels samen met Ben:

- Project Drents-Friese Wold: invloed van stoppen drinkwaterwinning op soortensamenstelling in vennen, vooralsnog geen veranderingen waarneembaar. Een aanwezige soort is o.a. *Cosmarium jundzilii*.
- project Westerse veld van Rolde. 108 soorten.
- Marien laat ook zien wat de nieuwe SEM in Lelystad allemaal kan. Mooie foto's.
- atlas van Drenthe komt voor de zomer klaar, wordt in eigen beheer uitgegeven.
- demonstratie van MICAM en de zelf ontworpen database. Programma's die heel veel kunnen en waar iedereen gebruik van kan maken.

Wim van de Broeke: werkt zich nog in in de sialgen. Het blijft lastig (voor ons allemaal).

Peter Coesel: presenteert SEM-foto's van *Staurodesmus cuspidatus* met veel striae (kringeltjes) op de celwand. Alleen bij triradiate soorten? Hoe zit dat, het is nergens beschreven? Bij veel soorten kun je dergelijke striae ook lichtmicroscopisch zien, hier niet. Het gaat mogelijk om fibrillen die zich op bepaalde wijze ordenen. Is het kenmerkend voor soorten of helemaal niet? Of is het een verouderingsverschijnsel, mogelijk veroorzaakt door krimp van cellen in de SEM.

Wendy Langemaat: monstert af en toe, Cees helpt bij naamgeving van de gevonden soorten.

Ben de Nijs: vertelt over de bijzondere ontdekking van *Staurastrum glaronense* in de Oostenrijkse alpen. Een verslag komt in de komende DM.

Wil Leurs: onderzoek het Nannewijd, een Friese laagveenplas op zand. Vroeger veel te veel toevoer van stikstof en fosfaat. Is van alles aan gedaan, eerst leverde dat niets op, maar nu toch een omslag van dominantie van blauwalgen naar dominantie van sialgen (en kranswieren). Het systeem blijkt nog heel gevoelig voor de

hoeveelheid slib in het water: bij veel slib zakken de sialgen direct in. Michiel vult aan dat ook in het Zwanenwater sialgen sterk toenemen bij afname van de hoeveelheid slib.

Frans Kouwets:

- doet veel reviewwerk voor DM,
- veel contact met o.a. C. Johnson. Marien en ik hebben Contact met Jo Wilbraham (de curator van de algencollectie in het Natural History Museum. De bedoeling is om daar typemateriaal te gaan bekijken.
- Tekst Cosmariumflora vrijwel klaar, alle tekeningen nu in inkt gezet. Nu vooral afwerking, maar dat is nog heel veel werk. Totaal 894 soorten, daarvan 320 dubieus en 322 OK, rest heeft nieuwe namen of is opnieuw beschreven. C&M2023 is er inmiddels in verwerkt (was ook nog een flink klusje). Nu bezig met inscannen en samenstelling platen. Minimaal 3 tekeningen per soort. Het zal in 2 delen worden uitgegeven (tekst en platen)
- Gaat in september naar de Franse Alpen om te kijken hoe daar sialgenonderzoek opgezet kan worden in een natuureservaat.

Cees Roozendaal: heeft vooral samen met Marien onderzoek gedaan (zie aldaar).

Eveline Stegeman: heeft een presentatie over in opdracht van Waterschap Drentse en Overijsselse delta door hun bureau uitgevoerd onderzoek naar de sialgen van grote wateren en petgaten in de Wieden. Eveline laat foto's zien van de Vossebelt (*C. denboerii* en *C. coeselii*), veenplas Topenkolkje met o.a. *Staurastrum subcruciatum*, petgat Boschwijde met *St. dybowskii*, het soortenrijke petgat Bollemaat met o.a. *C. anisochondrum* en *C. subreinschii* en tot slot de Hoosjesgracht. Overal veel *Cosmarium wittrockii*. Eveline heeft ook onderzoek gedaan in het Ven Tweelingen in boswachterij Schoonloo (o.a. *Cosmarium jundzilii*), Diepveen (Dwingeloo) met opvallend veel *Micrasterias jenneri* en *Xanthidium armatum*.

Ton Joosten: geeft met een presentatie een beeld van de complexe taxonomie van *Closterium venus* en *Cl. tumidulum*, ook aan de hand van de zygosporen.